

## СТРАТЕГІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

## STRATEGY OF INVESTMENT SECURITY OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY

**Білик В.В.**

доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки  
Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького

*В статті розглянуто основні засади формування стратегії інвестиційної безпеки підприємницької діяльності на тлі розвитку інноваційної продукції та виробничих процесів. Автором запропоновано структурну схему розробки такої стратегії та її концептуальні елементи. В результаті сформульовано загальне бачення стратегії інвестиційної безпеки підприємницької діяльності на рівні країни.*

**Ключові слова:** інновації, інвестиції, економічна безпека, промисловість, стратегія.

*In the article the main principles of formation of the strategy of investment security of entrepreneurship are considered in the context of the development of innovative products and production processes. The author proposed a structural scheme for the development of such a strategy and its conceptual elements. As a result, a general vision of the investment security strategy for entrepreneurship at the country level is formulated.*

**Key words:** innovations, investments, economic security, industry, strategy.

*В статье рассмотрены основные принципы формирования стратегии инвестиционной безопасности предпринимательской деятельности на фоне развития инновационной продукции и производственных процессов. Автором предложена структурная схема разработки такой стратегии и ее концептуальные элементы. В результате сформулировано общее видение стратегии инвестиционной безопасности предпринимательской деятельности на уровне страны.*

**Ключевые слова:** инновации, инвестиции, экономическая безопасность, промышленность, стратегия.

**Постанова проблеми.** Інноваційно-інвестиційна складова в системі економічної безпеки підприємницької діяльності формується з метою забезпечення максимально ефективних передумов впровадження або нарощення обсягу інноваційного виробництва при залученні інвестиційних ресурсів розвитку. Створення сприятливих та економічно безпечних умов такої підприємницької діяльності покладається, в першу чергу, на керівництво підприємства, але не може бути реалізовано в повній мірі без належної підтримки держави та органів місцевого самоврядування. Відповідно, стратегія забезпечення такої складової на підприємстві повинна ґрунтуватися на узгодженні із державною політикою та її регіональними аспектами. Відповідно, постає потреба визначення стратегічних імперативів забезпечення інноваційно-інвестиційної складової системи економічної безпеки держави та окремих регіонів, в рамках яких буде здійснюватися розробка окремих підприємницьких стратегій.

**Мета дослідження.** Метою даної статті є формулювання основних стратегічних положень забезпечення інвестиційної безпеки підприємницької діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Стратегія забезпечення інноваційно-інвестиційної складової в системі економічної безпеки на рівні держави, на нашу думку, ставить своєю метою створення передумов та сприяння розвитку новітніх елементів інноваційно-інвестиційної політики в частині узгодження та координації дій стосовно підвищення стійкості національної економіки та її учасників зовнішнім та внутрішнім загрозам, що повинно зумовити зростання соціально-економічного благополуччя населення. Відповідно, така стратегія в сучасних умовах повинна передбачати:

- встановлення соціального партнерства між державою, владою та населенням, відновлення взаємної довіри учасників;
- структурну перебудову економіки, головним чином – промислового виробництва;
- подолання кризи нерівності населення;
- заміна фундаментальних основ, що встановлюють нинішню роль держави в економічних процесах.

Згідно Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України, головними цілями науково-технологічного та інноваційного розвитку України визначаються:

– підвищення ролі наукових та технологічних факторів у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку України та забезпеченні її економічного зростання, утвердженні духовності у суспільстві, вдосконаленні державотворення;

– створення ефективних механізмів збереження, ефективного використання та розвитку національного науково-технологічного потенціалу;

– технологічне переобладнання і структурна перебудова виробництва з метою нарощування випуску товарів, конкурентоспроможних на світовому і внутрішньому ринках;

– збільшення експортного потенціалу за рахунок наукоємких галузей виробництва, зменшення залежності економіки України від імпорту;

– органічне включення інноваційних факторів до процесу соціально-економічного розвитку держави, збереження довкілля та ефективного використання природних ресурсів, сприяння створенню в економіці достатньої кількості робочих місць, у тому числі для випускників навчальних закладів, фахівців, які внаслідок економічної кризи втратили свої робочі місця у виробництві, науці, освіті тощо, а також для спеціалістів, які звільняються із Збройних Сил;

– відродження творчої діяльності винахідників і раціоналізаторів виробництва;

– розвиток людини як особистості, збереження і захист її здоров'я та середовища проживання, створення умов для високопродуктивної, творчої та безпечної праці і сучасного побуту [1].

Основними заходами, окрім перегляду державної політики, мають стати компоненти класичної ринкової економіки, в т.ч. при управлінні державним майном, підприємствами та національними ресурсами. Державна підтримка інноваційно-інвестиційного розвитку всієї економіки на ринкових засадах зможе стимулювати розвиток раціонального використання природних ресурсів, трудового та наукового потенціалу держави, а також забезпечення мобільності населення та промисловості для цілей ефективного розміщення продуктивних сил. Таким чином, докорінних змін можуть зазнати політичні, економічні, соціальні, технологічні та міжнародні вектори державної політики, котре має поєднатися із формуванням відповідних поглядів серед населення та представників бізнес-структур.

Основним недоліком сучасної системи промисловості України варто назвати її добувну та переробну орієнтованість. Тобто, всередині країни виробляють, в основному, продукцію первинної обробки або простого технологічного циклу. При цьому, основну частину імпорту складає наукоємна продукція, що призводить до поступового ресурсного та фінансового виснаження країни, ще й на тлі негативного платіжного балансу.

Відповідно, першим стратегічним напрямом розбудови інноваційно-інвестиційної складової системи економічної безпеки держави є перенаправлення інвестиційних потоків у розвиток та створення післяобробного виробництва. Зокрема, із світових лідерів з продажу металопрокату, Україна, маючи ресурсні та кадрові потужності, мала б стати лідером технологічного машинобудування. Основним способом досягнення такого результату має стати перорієнтація, в першу чергу, переробних державних підприємств в частині створення на їх основі цехів подальшої обробки, відновлення системи конструкторських бюро та впровадження нових інноваційних видів продукції. На нашу думку, саме державні підприємства мають стати пілотними проектами новітньої інноваційно-інвестиційної політики держави.

Основною умовою ефективності будь-яких реформ є їх структурованість та узгодженість, що зумовлено системним підходом. Відповідно, виокремивши компоненти аналізованої складової – інновації, інвестиції, економічна безпека, – та основні елементи державної політики, що можуть її забезпечити – економічна, політична, соціальна, – можемо розробити структурну схему розробки відповідної стратегії (рис. 1).

На рисунку визначено та структуровано основні складові необхідної стратегії. Розкриємо їх детальніше.

Створення технологічних та інноваційних парків здатне забезпечити такі завдання та функції стратегії:

– підтримка підприємств, що ініціюють інноваційні проекти у власному виробництві;

– сприяння співробітництву в сфері науково-технічної та інноваційної діяльності;

– сприяння залученню іноземних інвестицій;

– розроблення та створення нових видів інноваційних продуктів, їх комерціалізація;

– здійснення заходів щодо підтримки виробництва наукоємної, конкурентоспроможної інноваційної продукції;

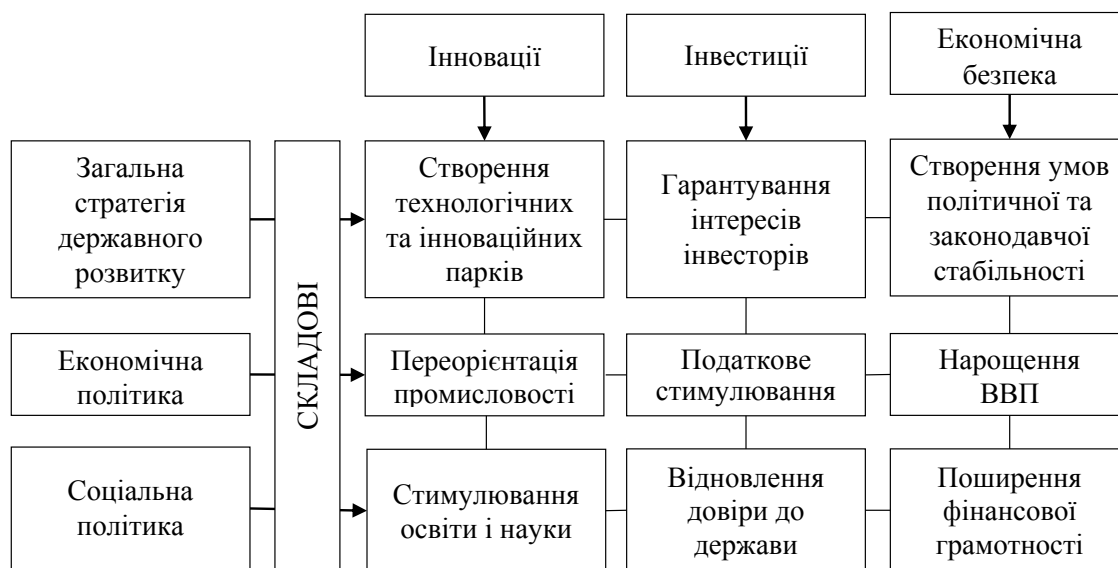
– залучення студентів, випускників, науковців та працівників вищих навчальних закладів до розроблення та реалізації проектів технологічного парку;

– забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, які необхідні для виконання проектів технопарку;

– інформаційно-методична та правова підтримка підприємств-партнерів технологічного парку [3].

Гарантування інтересів інвесторів полягає в тому, що держава повинна забезпечити ряд обов'язкових умов залучення інвестицій, в т.ч. закордонних, зокрема:

– в частині прибутків: інвестор повинен мати вільні умови виводу доходів, як при припиненні діяльності, так і в поточному періоді, в т.ч. за кордон;



**Рис. 1. Структурна схема розробки стратегії забезпечення інноваційно-інвестиційної складової системи економічної безпеки підприємницької діяльності**

*Джерело: складено автором*

– в частині державного регулювання: інвестор повинен мати гарантії щодо законності державного нагляду та контролю, обмеження впливу контролюючих органів та посадових осіб, захист від незаконного втручання;

– в частині законодавчого регулювання: інвестор повинен мати гарантії стабільності інвестиційного законодавства або власних умов діяльності при змінах в нормативно-правових актах;

– в частині можливих збитків: інвестор повинен мати гарантії щодо відшкодування збитків, що спричинені змінами в законодавстві країни, або в результаті корупційних дій державних службовців чи інших уповноважених осіб тощо.

Створення умов політичної та законодавчої стабільності: такі заходи повинні передбачати продуманість, підготовленість, плановість та етапність усіх реформ в країні, що повністю узгоджені між собою. Такі заходи передбачають колегіальність, гласність, публічність та демократичність трансформаційних процесів. Законодавство в країні повинно розвиватись, а не замінюватись кардинально та одномоментно.

Переорієнтація промисловості: передбачає створення передумов розвитку технологічного та високотехнологічного й інноваційного виробництва, зокрема на державних підприємствах, як описано вище.

Податкове стимулювання: здійснення державою з допомогою механізмів оподаткування певних заходів, спрямованих на поліпшення умов інвестування, зокрема на впорядкування обсягів, якості й напрямів інвестування суб'єктів господарювання всіх форм власності, досягнення рівноваги між попитом і пропозицією на інвестиційному ринку [4]. До таких заходів, на нашу

думку, варто, в першу чергу, віднести уніфікацію податкового законодавства в частині інвестиційної діяльності резидентів та нерезидентів; віднесення операційних курсових різниць закордонного інвестора до складу відповідних доходів чи витрат; зниження ставок оподаткування інвестиційного доходу, в т.ч. у формі дивідендів; створення системи цільових податкових пільг тощо.

Нарощення обсягу валового внутрішнього продукту: на нашу думку, може слугувати ключовим індикатором економічної безпеки бізнесу в країні, оскільки відображає загальні тенденції його розвитку. Нарощення обсягу ВВП здатне забезпечити як створення інвестиційного потенціалу, так і інноваційного простору; проте має розглядатися не лише в кількісному контексті, а і структурно-якісному складі галузей виробництва і видів продукції.

Стимулювання освіти і науки в країні здатне забезпечити кадровий потенціал не лише в галузі інновацій, а і управління інвестиційними процесами. Окрім того, в освіченому суспільстві виникає попит на високотехнологічну продукцію, що може сприяти розвитку відповідного сегменту вітчизняного ринку.

Відновлення довіри до держави: процес, що повинен забезпечити поширення впевненості населення у сталому розвитку країни, стимулювати функцію заощадження та інвестування функції домогосподарств у пріоритетні для держави галузі та досягається створенням умов державних гарантій, котрі беззаперечно виконуються.

Поширення фінансової грамотності: процес, що передбачає створення умов для фінансового розвитку населення у межах власної країни та

доступними способами; активізацію інвестиційного потенціалу населення. Досягається дана мета просвітницькими та освітніми заходами.

Досягнення Україною бажаного рівня розвитку інноваційної діяльності передбачає реалізацію єдиної системної державної політики, що здатна адекватно та оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики. Для цього необхідна розробка системи, що буде здатна виявити та підвищити ефективність тих переваг, котрі вітчизняна наукова, промислова та інноваційна система вже має, а в результаті – розвинути новітні галузі.

Відповідно, основними пріоритетами стратегії забезпечення інноваційно-інвестиційної складової системи економічної безпеки підприємницької діяльності в Україні мають стати:

- забезпечення конкурентоспроможності українських інновацій в умовах глобалізації;
- створення умов балансу попиту та пропозиції на вітчизняному ринку завдяки українському виробнику:

  - інформатизація суспільства та інноваційного сектору, створення комунікативних мереж;
  - стимулювання інновативності та винахідництва.

**Висновки.** В умовах глобалізації та існуючих неоліберальних ринкових порядків Україна повинна мати чітку стратегічну політику свого надійного позиціонування на глобальному та європейському рівнях, яка має спрямовуватися на чутливе випереджальне реагування на динамічні зміни, що відбуваються у світовій економіці, з метою здійснення цілеспрямованих заходів щодо забезпечення виходу української економіки на високий рівень міжнародної при-

вабливості і здатність стало розвиватися за інноваційно-інвестиційною моделлю. Успіх інноваційної політики України на глобальному ринку має визначатись обсягами інвестицій, які вона отримує ззовні, а також із внутрішніх джерел для розвитку вітчизняного високотехнологічного виробництва, динамікою зростання частки високотехнологічного експорту, підвищенням зацікавленості зарубіжних компаній і висококваліфікованих спеціалістів співпрацювати з українськими підприємствами, а також масштабами використання заощаджень населення в цілях інвестування вітчизняного виробництва [2].

Розвиток інноваційно-інвестиційної складової в системі економічної безпеки також передбачає зниження рівня залежності країни від імпорту у високотехнологічних сферах виробництва, що призводить до вивезення капіталу за кордон. До таких галузей, виходячи із показників обсягу імпорту, варто віднести, крім технологічної продукції побутового та промислового призначення, також фармацевтику, виробництво продуктів харчування, легку промисловість та машинобудування.

Забезпечення умов розвитку інвестиційної активності обов'язково повинно охопити аспекти права приватної власності в Україні, оскільки на тлі країн Європейського Союзу, інтереси вітчизняних власників є незахищеними. Проте, варто відзначити і відповідальність бізнесу у реалізації такої стратегії, зокрема в частині підтримки та розвитку держави, сумлінної сплати податків, соціального партнерства з суспільством, забезпечення ефективності інвестицій та інноваційного розвитку власної справи, а також дотримання принципів чесності праці та конкуренції.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України : Постанова від 13.07.1999 р. N 916-XIV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/916-14/>
2. Ступак С. М. Концептуальна модель регіонального інноваційного кластеру на прикладі галузі хлібопечення // Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 3. Т. 1. С. 56-59.
3. Ступак С. М. Концептуальна модель регіонального інноваційного кластеру на прикладі галузі хлібопечення // Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 3. Т. 1. С. 56-59.
4. Щербатюк О.М. Дефініція «інвестиційний потенціал»: сутність та відмінності // Ефективна економіка. № 11. 2011. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=773>.